Tip Marugg en huppelwater

Maruggs Weekend- pelgrimage (7) tekent in detail de tocht van een persoon langs een tiental kroegen in Willemstad in de nacht van een zaterdag op een zondag (8). Een tocht die elkr weekeinde plaats vindt, waarna de man weer naar huis rijdt, de ganse zondag zijn roes uitslaapt en maandagmorgen weer om acht uur op zijn werk verschijnt. Dit specifieke weekeinde raakt de betreffende persoon — tevens de verteller — op weg naar huis echter met zijn auto in een kuil aan de kant van de weg ver buiten de stad. Onder invloed van alcohol duurt het drie à vier uur voor de man weer verder rijdt en wordt de avond in die tijd opnieuw beleefd, waarbij herinneringen, ontmoetingen en gedachten van die achter hem liggende avond zich vermengen met die van dat moment in de auto aan de kant van de weg. Wanneer de man uiteindelijk zijn wagen weer op gang brengt is de nacht bijna ten einde.

In **Weekendpelgrimage** is het de 'whisky- soda' die een rijke reeks beelden oproept die tesamen een fascinerende indruk geven van de existentiële vragen waarmee de hoofdpersoon worstelt. Het is evenzeer de alcohol die het antwoord geeft en die in belangrijke mate het antwoord is. Mocht uit ander werk van Marugg nog enigszins de suggestie naar voren komen dat er alternatieven zijn - schrijven, sexualiteit en vooral de (zelfgekozen) dood — dan wordt in **Weekend- pelgrimage** de 'competitie' voor goed (d.w.z. elker weekeinde opnieuw voor de daarop volgende week) beslecht in het voordeel van de alcohol.

Overeenkomstig de hoofdpersoon in **In de straten van Tepalka** ontbreekt het de 'ik' in **Weekend- pelgrimage** aan houvast in het leven, aan een duidelijke reden om het leven voort te zetten. In tegenstelling tot de eerstgenoemde roman zijn in **Weekend-pelgrimage** de redenen van dit twijfelen, oplossingen en mogelijkheden veel concreter ingevuld. Het betreft de plaats van deze blanke Curaçaoënaar in zijn snel veranderende samenleving, waarbij eveneens ter discussie staat of er eigenlijk wel een plaats is voor hem.

De ruime aandacht in de roman voor de **vervallen** landhuizen van de blanke plantageheren en hun afstammelingen (waartoe de hoofdpersoon behoort) geeft aan dat de 'shons' de vroegere (betrekkelijk hoge) plaats in de sociale hiërarchie van Curaçao hebben moeten opgeven. Curaçao is een "negereiland" geworden. De hoofdpersoon zoekt aansluiting bij de authentieke Afro- Caribische leefwereld - echter tevergeefs. Anderszijds verafschuwt hij de betreffende groep, met name de jongere generatie, die zonder meer afstand doet van de eigen (eeuwenoude) waarden en normen, gewoontes en gebruiken, en zich overgeeft aan de eisen van de verander(en)de industrialiserende samenleving. Niet alleen de sociale en economische veranderingen in de samenleving ondermijnen de leef- en gedachtenwereld van de hoofdpersoon, maar ook de aantassing van het eiland zelf (waar onder het omhakken van oude bomen, het landschap dat meer en persoon niet alleen met een duidelijk beeld van zijn doelloze leven, maar geeft hem eveneens de nodige steun om twee mogelijke uitwegen te onderzoeken: emigratie en zelfmoord (aan beide is een heel kort hoofdstuk gewijd, vrijwel geheel gesteld in de vragende vorm, resp. hfd. XXII en IX). De aantrekkings- kracht van de zelfgekozen dood is het sterkst en de hoofdpersoon rijdt in een dronken 'gedroomde wereld' dan ook de noordkust af, de woeste zee in. De whisky- soda trekt hem echter ook voorbij het afwegen (en afwijzen) van deze alternatieven naar een kortstondig, gelukzalig moment waarin uitsluitend plaats is voor het gevoel dat het eiland hem en hij het eiland accepteert, en het leven een zin heeft. "Het is een warmte die je de geruststelling geeft dat hoe terloops ook de meeste handelingen in je leven mogen zijn geweest, er toch een dunne, haast onzichtbare draad door het meer verdort door het onttrekken van water aan de grond door de olieraffinaderij).

Behalve dat de hoofdpersoon zich niet meer de sociale plaats van 'shon' kan toeëigenen, dat de "negerwereld" ondoordringbaar blijkt en zienderogen verloedert, kan en wil hij zich niet vereenzelvigen met de europese cultuur van zijn voorouders - waarmee de belangrijkste sociale oriëntatiepunten zijn weggevallen. Jeugdherinneringen tonen bovendien dat ook de potentiële richtlijnen aangereikt door onderwijs en religie, de contacten met leeftijdgenoten en de kennismaking met de sexualiteit van volwassenen, hem reeds jong blijvend in een persoonlijk isolement hadden gedreven.

De 'ik' schrijft overigens zijn vervreemding en het gevoel van ontheemd- zijn niet uitsluitend toe aan anderen, maar evenzeer aan zichzelf, zijn eigen karakter en handelen.

"Ik voel mij mateloos ellendig in de bewustheid van het deel van de aansprakelijkheid die ik draag om de waanzinnig verminkte levenszin." (blz. 115) Een schuldgevoel dat zijn leven nog minder draaglijk maakt.

De drank confronteert de hoofdverwarde patroon loopt." (blz. 183) Waarna hij naar huis rijdt, die zondag zijn roes zal uitslapen, maandag om 8 uur op zijn werk zal verschijnen om in het volgende weekend opnieuw naar dit hoogstnoodzakelijke, korte moment toe te drinken. Alleen de drank is in staat om de hoofdpersoon de kracht te geven daadwerkelijk te blijven leven.

Het aureool dat Marugg de 'Drank' meegeeft in **Weekend-pelgrimage** (en ander werk) heeft ook die gouden glans in zijn eigen leven. In een gesprek met Hans Vaders laat Marugg daar geen twijfel over bestaan.

"Nu, alcohol is de overtreffendste trap van alles. Als er geen alcohol zou bestaan was het leven niet meer leefbaar. Overigens: het Oude Testament druipt al van de sterke middelen, en dit om de andere bladzijde. Als er geen alcohol zou bestaan dan zou het leven op aarde een absoluut toonbeeld zijn van saaiheid. Ik moet normaal kunnen functioneren tegenover de geestelijk gebrekkigen, tegenover de domme mensen. Alcohol zie ik dan als een wapen. Iemand die nadenkt over het leven, iemand die zijn eigen feilen kent, heeft alcohol nodig."

De 'weekend- pelgrimages' zijn echter niet meer toereikend en Marugg 'wapent' zich dan ook al geruime tijd dagelijks tegen het leven.

Voor een lichamelijk gezond persoon moet de (zelfgekozen) dood het in de ogen van Marugg afleggen tegen de drank. Niets anders steekt de alcohol verder naar de kroon. Het drinken maakt overigens niet alleen het leven als zodanig betrekkelijk draaglijk door het creëren van 'epiphany' -achtige momenten, onder het drinken van voldoende alcohol is het zelfs mogelijk van bepaalde potentiële genoegens, i.c. schrijven en sexualiteit, daadwerkelijk te genieten - zij het onder specifieke voorwaarden.

Deze voorwaarden betreffen dezelfde als die waaronder drank gebruikt dient te worden: bij voorkeur alleen, eventueel samen met een volledig gelijkgezinde en -gestemde medemens, en dit in het beschermende duister van de nacht. De dag "met fel zonlicht" openbaart de onleefbare, fantasieloze (Curaçaose) samenleving waartoe de 'ander' behoort die het genieten van het drinken, het schrijven, de sexualiteit verstoort.

Het drinken verwordt tot een sociale verplichting; de nachtelijke tocht langs de kroegen, bars en nachtclubs in **Weekend- pelgrimage** maakt de hoofdpersoon dan ook alleen (vgl. ook hierboven **In de straten van Tepalka**).

Het geschrevene dient gepubliceerd voor de "goegemeente" die uitsluitend geïnteresseerd is in "stompzinnige", "idiote" stukken "zeer stumperig van stijl" en "vol domme tegenstrijdigheden" (deze kwalificaties zijn van de 'ik' in **Weekend- pelgrimage**). Het door beiden gewenste intieme contact zal worden veroordeeld en de relatie zal bezwijken onder de indruk van de gemeenschap - zoals het in **Weekendpelgrimage** de hoofdpersoon en Altagracia verging (hfd. XX). Of, het intieme contact betekent een verkrachting — de ervaring van de jonge 'ik' wanneer hij door de negerin Ia wordt ingewijd (hfd. X).

Deze onaangename bijverschijnselen laten zich het beste beheersen door zich terug te trekken en het drinken, het schrijven en de sexuele gevoelens zo min mogelijk te delen. Deze levenshouding heeft Marugg zich dan ook aangemeten. ●

AART G. BROEK

NOTEN

1. "De school is zilver, de jeugd is goud" in: J.J. Bade en H.J. Boukema (red.) Skein (Documentaire van het Peter Stuyvesant College). Curaçao. 1966, blz. 51 - 55.

2. Niet lang nadat Marugg in 1947 de militaire dienst verliet kreeg hij een baan bij de P.R. - afdeling van de Shell, waar hij redacteur werd van het blad De Passaat. Hij werkte daar tot aan zijn pensioenering in 1970.

3. Afschuw van licht (Gedichten 1946 - 1951), Rotterdam: Flamboyant / p (Biblioteka Antiyano), 1976. Hieruit komen ter sprake 'Het Feest', oorspronkelijk verschenen in een herdenkings- uitgave van Drukkerij de Curaçaosche Courant, 1952, en 'Twee Kwatrijnen', oorspronkelijk in De Stoep, febr. 1950, blz. 8.

4. In Kristòf, jrg. iv (1977), nr. 1, blz. 1 - 5 verschenen 'ora', 'nubianan di tur diasabra anochi', 'esun q'a yama ayó sin bai', 'no tabatin palabra' en 'den lus enfermiso di luna'; 'De morgen loeit weer aan' in Tirade, jrg. 20 (1976), nrs. 215/6, blz. 327 - 329; 'de lilith', 'pa mira mi isla bashi' en variaties op vier gedichten van Lao Tse verschenen in de vrijdageditie (Ñapa) van de Amigoe, 31 mei 1985, blz. 8 / 9, waarin ook een fragment uit een ongepubliceerde roman van Marugg 'De vernietiging van Zuid-Amerika'.

5. Het zou te veel ruimte in beslag nemen het gedicht geheel of gedeeltelijk te citeren, vandaar dat wordt volstaan met regelverwijzingen. Behalve in Tirade werd het gedicht overigens eveneens opgenomen in Literair Akkoord 20 Amsterdam: Bruna & Zn, 1977.

6. In de straten van Tepalka, Amsterdam: De Bezige Bij, 1967. Er is tot op heden geen herdruk van deze roman verschenen.

7. Weekend- pelgrimage verscheen oorspronkelijk in Antilliaanse Cahiers, Vol. I, nr. 4, Vol. II, nrs. 1/2, febr. 1957. Eerste druk in boekvorm door de Bezige Bij in 1958 (1981-3). In 1975 verscheen de roman ook als Bulkboek, nr. 35.

8. Hoewel de stad en het eiland niet met name worden genoemd vertonen ze in zeer veel opzichten de kenmerken van Willemstad en Curaçao. Uit een verwijzing (op blz. 100) is op te maken dat het betreffende weekend in december 1954 moet zijn.

9. Dit interview verscheen in het dagblad Beurs- en Nieuwsberichten, 21 juni 1979, eveneens in Sticusa- journaal, 1 september 1979.

Sieraden van filigraan, "Dela's Dolls", handgemaakte poppen
Miniatuurtjes voor de letterbak, Facades van
Willemstad en nog veel meer in de:
TORENTJES TE LANDHUIS BRIEVENGAT
DAGELIJKS GEOPEND
VAN 10 - 12 UUR
VAN MAANDAG T/M VRIJDAG.
TOT ZIENS!!